

Suvestinė redakcija nuo 2017-07-01 iki 2017-07-24

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2003, Nr. [114-5115](#), i. k. 1031010ISTA0IX-1826

Nauja redakcija nuo 2017-01-01:

Nr. [XII-2768](#), 2016-11-08, paskelbta TAR 2016-11-17, i. k. 2016-26967

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ ĮSTATYMAS

2003 m. lapkričio 18 d. Nr. IX-1826
Vilnius

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

1. Šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

2. Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus (toliau – lygių galimybių kontrolierius) veiklos teisinius pagrindus ir įgaliojimus, taip pat skundų pateikimą ir tyrimą.

3. Šiuo įstatymu siekiama užtikrinti Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, taikymą.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Diskriminacija** – tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu.

2. **Etosas** – tikėjimo, vertybių, moralinių nuostatų ir tradicijų visuma, lemianti asmens arba asmenų grupės elgesį ar elgesio normas.

3. **Lygios galimybės** – tarptautiniuose žmogaus ir piliečių teisių dokumentuose ir Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintų žmogaus teisių įgyvendinimas nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

4. **Netiesioginė diskriminacija** – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

5. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

6. **Socialinė padėtis** – fizinio asmens įgytas išsilavinimas, kvalifikacija ar mokymasis ir studijos mokslo ir studijų institucijose, turima nuosavybė, gaunamos pajamos, teisės aktuose nustatytos valstybės paramos poreikis ir (arba) kiti su asmens finansine (ekonomine) padėtimi susiję veiksniai.

7. **Tiesioginė diskriminacija** – elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus:

1) įstatymų nustatytus apribojimus dėl amžiaus, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis;

2) įstatymų nustatytą reikalavimą mokėti valstybinę kalbą;

3) įstatymų nustatytais atvejais draudimą dalyvauti politinėje veikloje;

4) įstatymų nustatytas dėl pilietybės taikomas skirtingas teises;

5) įstatymų nustatytas specialias priemones sveikatos apsaugos, darbuotojų saugos, užimtumo, darbo rinkos srityje, siekiant sukurti ir taikyti integraciją į darbo aplinką garantuojančias ir skatinančias sąlygas bei galimybes;

6) įstatymų nustatytas specialias laikinas priemones, taikomas siekiant užtikrinti lygybę ir užkirsti kelią lygių galimybių pažeidimui lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu;

7) kai dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų tam tikra žmogaus savybė yra esminis ir lemiamas profesinis reikalavimas, o šis tikslas yra teisėtas ir reikalavimas yra proporcingas;

8) kai ribojimų, specialių reikalavimų arba tam tikrų sąlygų dėl asmens socialinės padėties teisinį reguliavimą pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis;

9) atskirų sporto varžybų neįgaliesiems rengimą.

8. Nurodymas diskriminuoti asmenį lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu laikomas diskriminacija, apibrėžta šio straipsnio 4 ir 7 dalyse.

3 straipsnis. Įstatymo nuostatų netaikymo atvejai

Šio įstatymo nuostatos netaikomos:

1) šeimos ir privataus gyvenimo srityse;

2) religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų, jų tos pačios religijos tikslams įgyvendinti įsteigtų juridinių asmenų (toliau – religinės bendruomenės ir bendrijos), jų arba jų narių įsteigtų organizacijų, kurių steigimo ar juos atitinkančiuose dokumentuose nurodyta, kad jų etosas remiasi religija ar tikėjimu, darbuotojams ar personalui, taip pat tradicinių religinių bendruomenių ir bendrijų tikybos mokytojams keliamiems reikalavimams, jeigu dėl jų veiklos pobūdžio arba dėl aplinkybių, kuriomis ji vykdoma, reikalavimai dėl asmens išpažintinos religijos, tikėjimo ar įsitikinimų atsižvelgiant į minėtų organizacijų etosą yra įprastas, teisėtas ir pateisinamas reikalavimas;

3) religinėms bendruomenėms ir bendrijoms, jų arba jų narių įsteigtoms organizacijoms, kurių steigimo ar juos atitinkančiuose dokumentuose nustatyta, kad jų etosas remiasi religija ar tikėjimu, teikiant gaminius, prekes ir paslaugas religiniais arba tikėjimo tikslais;

4) priimant asmenis mokyti ar studijuoti į religinių bendruomenių ir bendrijų, jų arba jų narių įsteigtas mokyklas ir įstaigas, įmones, organizacijas, kurioms švietimas nėra pagrindinė veikla, įsteigtas turint ugdymo religinės bendruomenės ar bendrijos vertybes palaikančioje aplinkoje tikslą, kai atsisakymas priimti asmenį yra būtinas siekiant išsaugoti minėtų organizacijų etosą;

5) mokant tradicinių religinių bendruomenių ir bendrijų tikybos, švietimo programų, vadovėlių ir mokymo priemonių turiniui;

6) reikalavimams, kad asmenys, užsiimantys profesine veikla religinėse bendruomenėse ir bendrijose, jų arba jų narių įsteigtose organizacijose, kurių steigimo ar juos atitinkančiuose dokumentuose nustatyta, kad jų etosas remiasi religija ar tikėjimu, taip pat asmenys, kurie mokosi, studijuoja religinių bendruomenių ir bendrijų, jų arba jų narių įsteigtose mokyklose ir įstaigose, įmonėse, organizacijose, kurioms švietimas nėra pagrindinė veikla, ar dalyvaujantys organizacijose,

įsteigtose turint ugdymo religinės bendruomenės ar bendrijos vertybes palaikančioje aplinkoje tikslą, sąžiningai ir ištikimai laikytusi minėtų organizacijų etoso;

7) lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu asmenis vienijančioms organizacijoms sprendžiant narystės ir darbo šiose organizacijose klausimus, kai dėl organizacijos vienijimosi pagrindo tai yra įprasta, teisėta ir pateisinama;

8) švietimo ir ugdymo srityse, jeigu šio įstatymo nuostatų taikymas nesuderinamas su valstybinių ar privačių ikimokyklinio ugdymo įstaigų, bendrojo ugdymo mokyklų ar kitų švietimo įstaigų, kurių steigimo ar juos atitinkančiuose dokumentuose nustatyta, kad jų etosas remiasi religija ar tikėjimu, bendruomenių siekiu ugdyti vaikus religinės bendruomenės ar bendrijos vertybes palaikančioje aplinkoje.

4 straipsnis. Įrodinėjimo pareiga

Teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

II SKYRIUS LYGIŲ GALIMYBIŲ ĮGYVENDINIMAS

5 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareiga įgyvendinti lygias galimybes

1. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo:

1) užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos;

2) rengti, tvirtinti ir įgyvendinti priemones, skirtas lygioms galimybėms užtikrinti nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos;

3) įstatymų nustatyta tvarka remti religinių bendruomenių ir bendrijų, viešųjų įstaigų, asociacijų ir labdaros bei paramos fondų programas, kurios padeda įgyvendinti lygias asmenų galimybes lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu.

2. Valstybės institucijos priemonės lygioms galimybėms užtikrinti numato strateginio planavimo dokumentuose. Savivaldybių institucijos priemonės lygioms galimybėms užtikrinti numato savivaldybės strateginiame plėtros plane ir (ar) savivaldybės strateginiame veiklos plane.

6 straipsnis. Švietimo įstaigų, kitų švietimo teikėjų bei mokslo ir studijų institucijų pareiga įgyvendinti lygias galimybes

1. Švietimo įstaigos, kiti švietimo teikėjai bei mokslo ir studijų institucijos privalo užtikrinti vienodas sąlygas asmenims nepaisant lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, kai:

1) priimama į švietimo įstaigas, kitus švietimo teikėjus bei mokslo ir studijų institucijas, mokoma ir ugdoma pagal formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, kurias jie vykdo;

2) skiriamos stipendijos ar teikiamos paskolos;

3) sudaromos, tvirtinamos švietimo programos;

4) vertinami mokymosi pasiekimai.

2. Švietimo įstaigos, kiti švietimo teikėjai bei mokslo ir studijų institucijos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad švietimo programose, vadovėliuose ir mokymo priemonėse nebūtų diskriminavimo ir diskriminavimo propagavimo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu.

3. Švietimo įstaigos, kiti švietimo teikėjai bei mokslo ir studijų institucijos privalo užtikrinti, kad šiose įstaigose ir institucijose nebūtų priekabiuojama ir nebūtų duodami nurodymai priekabiuoti lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu šio straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais.

7 straipsnis. Darbdavio pareiga įgyvendinti lygias galimybes darbe, valstybės tarnyboje

Įgyvendindamas lygias galimybes, darbdavys, neatsižvelgdamas į lytį, rasę, tautybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją, privalo:

1) priimdamas į darbą, į valstybės tarnybą, taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 7 dalies 7 punkte nustatytą atvejį;

2) sudaryti vienodas darbo, valstybės tarnybos sąlygas, galimybes kelti kvalifikaciją, siekti profesinio mokymo, persikvalifikuoti, įgyti praktinio darbo patirties, taip pat teikti vienodas lengvatas;

3) naudoti vienodus darbo ir valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo kriterijus;

4) naudoti vienodus atleidimo iš darbo ir iš valstybės tarnybos kriterijus;

5) už tokį patį ar vienodos vertės darbą mokėti vienodą darbo užmokestį;

6) užtikrinti, kad darbuotojas ar valstybės tarnautojas darbo vietoje nepatirtų priekabiavimo ir nebūtų duodami nurodymai diskriminuoti;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIII-365](#), 2017-05-11, paskelbta TAR 2017-05-24, i. k. 2017-08724

7) užtikrinti, kad siekiantis įsidarbinti asmuo, darbuotojas, valstybės tarnautojas nepatirtų seksualinio priekabiavimo;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIII-365](#), 2017-05-11, paskelbta TAR 2017-05-24, i. k. 2017-08724

8) imtis priemonių, kad darbuotojas, valstybės tarnautojas, pateikę skundą dėl diskriminacijos ar dalyvaujantys byloje dėl diskriminacijos, jų atstovas ar asmuo, liudijantys ir teikiantys paaiškinimus dėl diskriminacijos, nebūtų persekiojami ir būtų apsaugoti nuo priešiško elgesio ar neigiamų pasekmių;

9) imtis tinkamų priemonių, kad neįgaliesiems būtų sudarytos sąlygos gauti darbą, dirbti, siekti karjeros arba mokytis, įskaitant tinkamą patalpų pritaikymą, jeigu dėl tokių priemonių nebus neproporcingai apsunkinamos darbdavio pareigos.

8 straipsnis. Lygių galimybių įgyvendinimas vartotojų teisių apsaugos srityje

Įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo:

1) visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas;

2) suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad šioje informacijoje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės

padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu ir nebūtų formuojamos visuomenės nuostatos, kad dėl šių požymių asmuo yra pranašesnis ar menkesnis už kitą.

9 straipsnis. Draudimas diskriminuoti organizacijose ir asociacijose

Draudžiama diskriminacija lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu priimant į darbuotojų ir darbdavių organizacijas ar kitas organizacijas (asociacijas), kurių nariai turi tam tikrą profesiją, dalyvaujant organizacijų (asociacijų) veikloje, įskaitant tokių organizacijų (asociacijų) teikiamą naudą.

III SKYRIUS LYGIŲ GALIMYBIŲ PAŽEIDIMAS

10 straipsnis. Lygių galimybių pažeidimas

Lygių galimybių pažeidimu laikomas šiame įstatyme nustatytų pareigų nevykdymas ar netinkamas jų vykdymas ir draudimų nesilaikymas.

11 straipsnis. Diskriminaciniai skelbimai

Skelbimuose priimti į darbą, valstybės tarnybą arba mokytis draudžiama nurodyti reikalavimus, suteikiančius pirmenybę lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, išskyrus šio įstatymo 2 straipsnio 7 dalies 7 punkte nustatytą atvejį.

12 straipsnis. Diskriminuojamo asmens teisių apsauga

1. Asmuo, manantis, kad buvo pažeistos jo lygios galimybės, turi teisę kreiptis į lygių galimybių kontrolierių. Kreipimasis į lygių galimybių kontrolierių neapriboja galimybės ginti savo teises teisme.

2. Juridiniai asmenys, kitos organizacijos ir jų padaliniai, kurių veiklą reglamentuojančiame teisės akte atitinkamu pagrindu diskriminuojamų asmenų gynimas ir jų atstovavimas teisme yra nurodyta kaip viena iš veiklos sričių, diskriminuojamo asmens pavedimu gali įstatymų nustatyta tvarka atstovauti jam teisminėse arba administracinėse procedūrose.

13 straipsnis. Žalos atlyginimas

Asmuo, patyręs diskriminaciją lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, turi teisę reikalauti iš kaltų asmenų atlyginti turtinę ir neturtinę žalą įstatymų nustatyta tvarka.

IV SKYRIUS ĮSTATYMO VYKDYMO PRIEŽIŪRA

14 straipsnis. Įstatymo vykdymo priežiūra

1. Lygių galimybių įstatymo vykdymo priežiūrą atlieka lygių galimybių kontrolierius.
2. Lygių galimybių kontrolieriaus darbui užtikrinti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu steigiami Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba.

15 straipsnis. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba

1. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba yra valstybės biudžetinė įstaiga, finansuojama iš valstybės biudžeto.

2. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba yra juridinis asmuo, turintis sąskaitą banke, antspaudą su Lietuvos valstybės herbu ir savo pavadinimu. Už Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos antspaudo naudojimą ir saugojimą atsako lygių galimybių kontrolierius.

3. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai vadovauja lygių galimybių kontrolierius.

4. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos veiklos tikslus ir funkcijas, teises, veiklos organizavimą bei vidaus administravimo kontrolę nustato Seimo patvirtinti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos nuostatai.

16 straipsnis. Lygių galimybių kontrolierius

1. Lygių galimybių kontrolierius:

1) sprendžia jo kompetencijai priskirtus klausimus ir atsako už Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai nustatytą veiklos tikslų pasiekimą, veiklos planavimą ir organizavimą, funkcijų atlikimą;

2) atstovauja Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių institucijose ir įstaigose, tarptautinėse organizacijose;

3) pagal kompetenciją užtikrina, kad Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje būtų laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų;

4) spręsdamas jo kompetencijai priskirtus klausimus, priima įsakymus ir kontroliuoja, kaip jie vykdomi, pasirašo įgaliojimus, kitus vidaus administravimo dokumentus;

5) tvirtina Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos administracijos padalinių nuostatus ir valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių aprašymus;

6) tvirtina Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių sąrašus neviršydamas Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai nustatyto didžiausio leidžiamo valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus;

7) vadovaudamasis įstatymais ir kitais teisės aktais, priima į pareigas ir atleidžia iš jų Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos valstybės tarnautojus ir darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis ir gaunančius darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, skatina juos, skiria jiems nuobaudas ir pašalpas;

8) užtikrina racionalų ir taupų lėšų ir turto naudojimą, efektyvios Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos vidaus kontrolės sukūrimą, veikimą ir tobulinimą;

9) garantuoja, kad pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą teikiami ataskaitų rinkiniai ir statistinės ataskaitos būtų teisingi;

10) užtikrina vienodą ir kompetentingą fizinių ir juridinių asmenų konsultavimą lygių galimybių kontrolieriaus veiklos klausimais;

11) atlieka kitas įstatymų ir kitų teisės aktų jam pavestas funkcijas.

2. Kai lygių galimybių kontrolierius atostogauja, yra išvykęs į komandiruotę už Lietuvos Respublikos ribų ilgiau kaip vienai dienai arba yra laikinai nedarbingas ir dėl to laikinai negali eiti savo pareigų, tuo laiku jį pavaduoja vaiko teisių apsaugos kontrolierius, o kai jis negali pavaduoti, – Seimo kontrolierius.

17 straipsnis. Lygių galimybių kontrolieriaus kompetencija

1. Lygių galimybių kontrolierius, vadovaudamasis teisėtumo, nešališkumo ir teisingumo principais, šio įstatymo nustatyta tvarka tiria skundus, atlieka tyrimus savo iniciatyva ir teikia konsultacijas dėl paklausimų.

2. Lygių galimybių kontrolierius atlieka nepriklausomus tyrimus, susijusius su diskriminacijos atvejais, ir nepriklausomas diskriminacijos padėties apžvalgas, skelbia nepriklausomas ataskaitas, teikia išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, taip pat pasiūlymus valstybės ir savivaldybių

institucijoms ir įstaigoms dėl teisės aktų tobulinimo ir lygių teisių įgyvendinimo politikos prioritetų, vykdo prevencinę ir švietėjišką veiklą, lygių galimybių užtikrinimo sklaidą.

3. Lygių galimybių kontrolierius keičiasi turima informacija su kitomis Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių institucijomis ir įstaigomis, tarptautinėmis organizacijomis.

18 straipsnis. Lygių galimybių kontrolieriaus skyrimo ir atleidimo tvarka

1. Lygių galimybių kontrolieriumi gali būti skiriamas nepriekaištingos reputacijos Lietuvos Respublikos pilietis, turintis aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą – teisės bakalauro ir teisės magistro kvalifikacinius laipsnius arba teisininko profesinį kvalifikacinį laipsnį (vienpakopį teisinį universitetinį išsilavinimą) ir ne mažesnę kaip 10 metų teisinio darbo stažą.

2. Lygių galimybių kontrolierių penkeriems metams skiria Seimas Seimo Pirmininko teikimu. Tas pats asmuo lygių galimybių kontrolieriumi gali būti skiriamas ne daugiau kaip du kartus iš eilės.

3. Lygių galimybių kontrolierius, prieš pradėdamas eiti pareigas, prisiekia Lietuvos valstybei perskaitydamas šio įstatymo 19 straipsnyje nurodytą tekstą.

4. Asmuo, paskirtas lygių galimybių kontrolieriumi, prieš prisiekdamas, turi sustabdyti savo veiklą politinėse partijose iki savo kadencijos pabaigos.

5. Lygių galimybių kontrolieriaus įgaliojimai nutrūksta, kai:

- 1) pasibaigia jo įgaliojimų laikas ir jis neskiriamas kitai kadencijai;
- 2) jis atsistatydina;
- 3) dėl sveikatos būklės jis negali eiti pareigų;
- 4) jam įsiteisėja apkaltinamasis teismo nuosprendis;
- 5) jis sulaužo priesaiką;
- 6) jis praranda Lietuvos Respublikos pilietybę;
- 7) jis miršta.

6. Šio straipsnio 5 dalies 1, 2, 3, 4, 5, 6 punktuose nustatytais atvejais sprendimą dėl lygių galimybių kontrolieriaus atleidimo priima Seimas Seimo Pirmininko teikimu.

7. Šio straipsnio 5 dalies 1 punkte nustatytu atveju lygių galimybių kontrolierius eina pareigas iki tol, kol į jo vietą paskiriamas naujas lygių galimybių kontrolierius.

19 straipsnis. Lygių galimybių kontrolieriaus priesaika

1. Lygių galimybių kontrolieriaus priesaiką priima Seimo Pirmininkas Seimo posėdyje.

2. Prisiekiantis asmuo turi teisę pasirinkti vieną iš šių priesaikos tekstų:

1) „Aš, lygių galimybių kontrolierius (kontrolierė) (vardas, pavardė), prisiekiu būti ištikimas (ištikima) Lietuvos valstybei, vykdyti jos Konstituciją ir įstatymus, savo pareigas atlikti garbingai, ginti žmogaus teises, laisves ir teisėtus interesus, visada būti nešališkas (nešališka), sąžiningas (sąžininga), saugoti man patikėtas paslaptis.

Tepadeda man Dievas.“;

2) „Aš, lygių galimybių kontrolierius (kontrolierė) (vardas, pavardė), prisiekiu būti ištikimas (ištikima) Lietuvos valstybei, vykdyti jos Konstituciją ir įstatymus, savo pareigas atlikti garbingai, ginti žmogaus teises, laisves ir teisėtus interesus, visada būti nešališkas (nešališka), sąžiningas (sąžininga), saugoti man patikėtas paslaptis.“

3. Perskaitęs priesaikos tekstą, lygių galimybių kontrolierius jį pasirašo. Priesaikos tekstas saugomas Seime.

20 straipsnis. Su lygių galimybių kontrolieriaus pareigomis nesuderinama veikla

1. Lygių galimybių kontrolieriaus pareigos nesuderinamos su jokiais kitomis renkamomis ar skiriamomis pareigomis valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose, taip pat su darbu verslo, komercijos ar kitose privačiose įstaigose ar įmonėse, išskyrus pedagoginį ar kūrybinį darbą.

2. Lygių galimybių kontrolierius negali gauti kito darbo užmokesčio, išskyrus jam nustatytą pagal einamas pareigas ir atlyginimą už pedagoginį ar kūrybinį darbą.

3. Lygių galimybių kontrolierius negali dalyvauti politinių partijų veikloje.

21 straipsnis. Lygių galimybių kontrolieriaus socialinės garantijos

1. Lygių galimybių kontrolieriui kiekvienais metais suteikiamos 28 kalendorinių dienų atostogos. Lygių galimybių kontrolieriui, turinčiam didesnę kaip 5 metų tarnybos Lietuvos valstybei stažą, už kiekvienų papildomų 3 metų tarnybos stažą suteikiamos papildomos 3 kalendorinės dienos kasmetinių papildomų atostogų, tačiau bendra kasmetinių atostogų trukmė negali būti ilgesnė kaip 42 kalendorinės dienos.

2. Pasibaigus lygių galimybių kontrolieriaus įgaliojimų laikui ir jeigu jis neskiriamas kitai kadencijai, jam išmokama 2 mėnesių atlyginimo dydžio išėtinė išmoka. Lygių galimybių kontrolieriaus įgaliojimų nutraukus, kai jis dėl sveikatos būklės negali eiti pareigų, išmokama 3 mėnesių atlyginimo dydžio išėtinė išmoka. Lygių galimybių kontrolieriui mirus, jo šeimai išmokama 3 mėnesių atlyginimo dydžio išmoka. Šioje dalyje nurodytos išmokos mokamos iš Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai skirtų valstybės biudžeto lėšų. Lygių galimybių kontrolieriui atsistatydinus arba kai jam įsiteisėja apkaltinamasis teismo nuosprendis, jis sulaužo priesaiką arba praranda Lietuvos Respublikos pilietybę, išėtinė išmoka jam nemokama.

3. Pasibaigus lygių galimybių kontrolieriaus įgaliojimų laikui, išskyrus atvejus, kai lygių galimybių kontrolieriui įsiteisėja apkaltinamasis teismo nuosprendis, lygių galimybių kontrolierius turi teisę Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka grįžti į ankstesnes pareigas.

22 straipsnis. Lygių galimybių kontrolieriaus veiklos viešumas

1. Lygių galimybių kontrolierius informaciją visuomenės informavimo priemonėms apie skundo dėl lygių galimybių pažeidimo tyrimą teikia tik pareiškėjo sutikimu.

2. Lygių galimybių kontrolierius informuoja visuomenę apie savo veiklą Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje.

23 straipsnis. Lygių galimybių kontrolieriaus veiklos ataskaita

Lygių galimybių kontrolierius kiekvienais metais, ne vėliau kaip iki kovo 15 dienos, Seimui raštu pateikia lygių galimybių kontrolieriaus praėjusių kalendorinių metų veiklos ataskaitą. Ši nepriklausoma ataskaita apima Lygių galimybių kontrolieriaus veiklos ataskaitą, padėties apžvalgą, išvadas ir rekomendacijas. Ataskaita turi būti paskelbta Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje.

V SKYRIUS SKUNDŲ PATEIKIMAS IR TYRIMAS

24 straipsnis. Skundų pateikimas

1. Kiekvienas fizinis, juridinis asmuo, kita organizacija ir jos padalinys turi teisę pateikti lygių galimybių kontrolieriui skundą dėl lygių galimybių pažeidimo.

2. Skundai teikiami raštu.

3. Jeigu lygių galimybių kontrolierius nustatė lygių galimybių pažeidimo požymius iš visuomenės informavimo priemonių ar kitokių šaltinių, jis gali pradėti tyrimą savo iniciatyva.

4. Anoniminiai skundai nenagrinėjami, jeigu lygių galimybių kontrolierius nenusprendžia kitaip.

25 straipsnis. Skundo reikalavimai

1. Skunde turi būti:

1) adresatas – lygių galimybių kontrolierius;

2) pareiškėjo vardas, pavardė (pavadinimas), gyvenamoji vieta (buveinė), jeigu pareiškėjas turi, jo elektroninio pašto adresas, telefono, fakso numeriai ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresai, taip pat atstovo, jeigu jis yra, vardas, pavardė ir adresas, jeigu žinoma, – atstovo elektroninio pašto adresas, telefono, fakso numeriai ar kitų elektroninių ryšių priemonių adresai;

3) asmens, kurio veiksmai skundžiami, vardas, pavardė, pareigos arba pavadinimas, buveinė, jeigu žinoma, – ir skundžiamo asmens elektroninio pašto adresas, telefono ir fakso numeriai, kitų elektroninių ryšių priemonių adresai;

4) konkretus skundžiamas veiksmas (neveikimas), administracinis aktas arba sprendimas, jo įvykdymo (priėmimo) data, jo padarymo laikas ir aplinkybės;

5) aplinkybės, kuriomis pareiškėjas grindžia savo reikalavimą, ir tai patvirtinantys įrodymai, liudytojų pavardės, vardai ir gyvenamosios vietos, kitų įrodymų buvimo vieta;

6) prašymas lygių galimybių kontrolieriui;

7) skundo parašymo data ir pareiškėjo parašas.

2. Jeigu skundą pateikia pareiškėjo atstovas, turi būti pridedamas įgaliojimas ar kitoks dokumentas, patvirtinantis atstovo įgaliojimus.

3. Prie skundo gali būti pridedama:

1) ginčijamo administracinio akto arba sprendimo nuorašas;

2) turimi įrodymai ir jų aprašymas.

4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų skundo reikalavimų nesilaikymas ar rekvizitų nenurodymas negali būti pagrindas atsisakyti nagrinėti skundą.

26 straipsnis. Skundo pateikimo terminas

Skundą galima pateikti per 3 mėnesius nuo skundžiamų veiksmų padarymo arba paaiškėjimo. Skundas, pateiktas praėjus šiam terminui, nenagrinėjamas, jeigu lygių galimybių kontrolierius nenusprendžia kitaip.

27 straipsnis. Atsisakymas nagrinėti skundą

1. Lygių galimybių kontrolierius ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo skundo gavimo dienos priima sprendimą atsisakyti nagrinėti skundą, apie tai informuodamas pareiškėją, jeigu:

1) neįmanoma pradėti tyrimo dėl duomenų trūkumo arba jeigu skundo tekstas neįskaitomas, o pareiškėjas lygių galimybių kontrolieriaus prašymu per nustatytą terminą jų nepateikia ar nepatikslinka;

2) skundas pateiktas praėjus šio įstatymo 26 straipsnyje nustatytam terminui;

3) skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai;

4) skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas, yra nagrinėjamas arba pagal įstatymus turi būti nagrinėjamas teisme;

5) dėl skundo dalyko yra priimtas procesinis sprendimas pradėti ikiteisminį tyrimą;

6) pakartotinai pateiktas skundas tuo pačiu klausimu jau buvo išnagrinėtas Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje, išskyrus atvejus, kai nurodoma naujų aplinkybių ar pateikiama naujų faktų.

2. Atsisakant nagrinėti skundą, turi būti nurodyti atsisakymo jį nagrinėti pagrindai. Tais atvejais, kai skundas nepriklauso lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas skundas turi būti perduotas viešojo administravimo subjektui, turinčiam reikiamus įgaliojimus nagrinėti skundą, ir apie tai pranešama pareiškėjui.

3. Ištyrus skundą, pakartotinai pateiktas skundas nenagrinėjamas, išskyrus atvejus, kai nurodomos naujos aplinkybės ar pateikiami nauji faktai.

4. Jeigu pareiškėjas piktnaudžiauja teise kreiptis į lygių galimybių kontrolierių, lygių galimybių kontrolieriaus sprendimu susirašinėjimas su tokiu pareiškėju gali būti nutrauktas.

28 straipsnis. Skundo ištyrimo terminai

1. Skundas turi būti ištirtas ir pareiškėjui atsakyta per 3 mėnesius nuo jo skundo gavimo dienos.

2. Dėl skunde nurodytų aplinkybių sudėtingumo, informacijos gausos, skundžiamų veiksmų tęstinio pobūdžio, būtinumo atlikti papildomą tyrimą (gauti dokumentus, paaiškinimus, apklausti suinteresuotus asmenis ir kt.) skundo tyrimo terminas gali būti pratęsiamas vienam mėnesiui. Apie

lygių galimybių kontrolieriaus sprendimą pratęsti skundo tyrimo terminą informuojamas pareiškėjas.

29 straipsnis. Lygių galimybių kontrolieriaus sprendimai

1. Baigus tirti skundą, surašomas sprendimas, kuriame nurodoma tyrimo metu nustatytos aplinkybės, esantys įrodymai ir veiksmų (neveikimo), administracinio akto arba sprendimo teisinis įvertinimas. Sprendimą pasirašo lygių galimybių kontrolierius.

2. Tyrimo metu ar jį atlikęs, lygių galimybių kontrolierius priima vieną iš šių sprendimų:

1) perduoti tyrimo medžiagą ikiteisminio tyrimo įstaigai ar prokurorui, jeigu nustatomi galimi nusikalstamos veikos požymiai;

2) kreiptis į atitinkamą asmenį ir siūlyti nutraukti lygias galimybes pažeidžiančius veiksmus (neveikimą);

3) kreiptis į atitinkamą asmenį ar instituciją ir siūlyti pakeisti ar panaikinti administracinį aktą arba sprendimą (ar jo dalį), susijusį su lygių galimybių pažeidimu;

4) pradėti administracinių nusižengimų teiseną;

5) pripažinti skundą nepagrįstu, jeigu nepasitvirtino jame nurodyti pažeidimai;

6) įspėti dėl padaryto pažeidimo;

7) įpareigoti reklamos veiklos subjektus nutraukti neleidžiamą reklamą ir nustatyti šio įpareigojimo įvykdymo terminus ir sąlygas;

8) su pareiškimu kreiptis į administracinę teisumą prašant ištirti, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis), religinės bendruomenės ir bendrijos, politinės partijos, politinės organizacijos arba asociacijos priimtas bendro pobūdžio aktas atitinka šį įstatymą ar Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymą.

3. Tyrimo metu ar jį atlikęs, lygių galimybių kontrolierius gali nutraukti tyrimą, kai:

1) pareiškėjas skundą atsiima;

2) trūksta objektyvių duomenų apie padarytą pažeidimą;

3) pareiškėjas ir pažeidėjas susitaiko;

4) kai lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai (neveikimas) nutraukiami;

5) lygias galimybes pažeidžiantis administracinis aktas arba sprendimas pakeičiamas ar panaikinamas.

4. Jeigu skundo tyrimo metu išaiškėja šio įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, tyrimas nutraukiamas.

5. Su sprendimu supažindinamas pareiškėjas ir asmuo, kurio veiksmai (neveikimas) arba priimtas administracinis aktas arba sprendimas yra skundžiami.

30 straipsnis. Lygių galimybių kontrolieriaus reikalavimų privalomumas

1. Fiziniai, juridiniai asmenys, kitos organizacijos ir jų padaliniai privalo lygių galimybių kontrolieriui per šio straipsnio 2 dalyje nurodytą terminą pateikti įstatymų nustatyta tvarka prašomą informaciją, dokumentus, paaiškinimus ir kitą medžiagą, būtiną jo funkcijoms atlikti, leisti susipažinti su reikalaujamais dokumentais bei kita medžiaga ir įgyvendinti kitus lygių galimybių kontrolieriui teisės aktų suteiktus įgaliojimus.

2. Lygių galimybių kontrolieriaus prašoma informacija, jeigu nenurodytas konkretus terminas, turi būti pateikta ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo pateikti informaciją gavimo dienos.

3. Lygių galimybių kontrolieriaus sprendimą privalo nagrinėti asmenys, kuriems sprendimas adresuojamas, ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą informuoti lygių galimybių kontrolierių. Informacija lygių galimybių kontrolieriui pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į lygių galimybių kontrolieriaus sprendimą, bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-457](#), 2017-06-20, paskelbta TAR 2017-06-29, i. k. 2017-11071

4. Asmenys, nevykdantys lygių galimybių kontrolieriaus reikalavimų, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ROLANDAS PAKSAS

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 2000/43/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 20 skyrius, 1 tomas, p. 23).

2. 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyva 2000/78/EB, nustatanti vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 5 skyrius, 4 tomas, p. 79).

3. 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/54/EB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija) (OL 2006 L 204, p. 23).

4. 2010 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/41/ES dėl vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principo taikymo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 86/613/EEB (OL 2010 L 180, p. 1).

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [X-1602](#), 2008-06-17, Žin., 2008, Nr. 76-2998 (2008-07-05), i. k. 1081010ISTA00X-1602
Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo pakeitimo įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-473](#), 2013-07-02, Žin., 2013, Nr. 79-3994 (2013-07-23), i. k. 1131010ISTA0XII-473
Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 5 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-2768](#), 2016-11-08, paskelbta TAR 2016-11-17, i. k. 2016-26967
Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIII-365](#), 2017-05-11, paskelbta TAR 2017-05-24, i. k. 2017-08724
Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 7 straipsnio pakeitimo įstatymas

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIII-457](#), 2017-06-20, paskelbta TAR 2017-06-29, i. k. 2017-11071
Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 30 straipsnio pakeitimo įstatymas